

Hendriks lærekontrakt - anno 1847

I Frederikshavns Købstadskommunes arkiver om Fattigvæsnets korrespondance for årene 1870-74 dukkede denne lille bid historie op. Dokumentet er en lærekontrakt fra 1847, indgået mellem Snedkermester Henrik de Wolff og Hendrik Olsen, som havde Fattigkommissionen til at føre forhandlingerne.

Af hensyn til de, som ikke kan læse gotisk håndskrift, følger her en transskription:

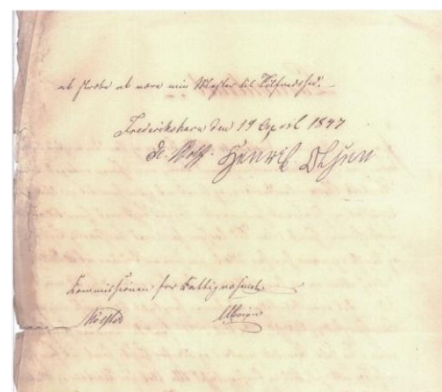
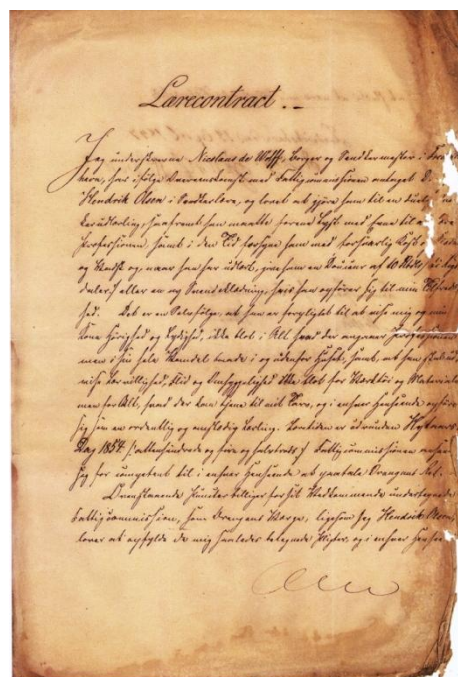
Lærecontract

Jeg underskrevne Nicolaus de Wolff, Borger og Snedkermester i Frederikshavn, har ifølge Overenskomst med Fattigcommissionen antaget D[rengen] Hendrik Olsen i Snedkerlære, og lovet at gjøre ham til en duelig Snedkerlærling, saafremt han maatte forene Lyst med Evne til at lære Professionen, samt i den Tid forsyne ham med forsvarlig Kost og Klædning og Vaadsk og, naar han har udlært, give ham en Douceur af 10 Rhdlr /:ti Rigsdaler:/ eller en ny Svendeklædning, hvis han opfører sig til min Tilfredshed. Det er en Selvfølge, at han er forpligtet til at vise mig og min Kone Hørlighed og Lydighed, ikke blot i Alt hvad der angaar Professionen men i sin hele Vandel baade i og udenfor huset, samt at han skal udvise Lærvillighed, Flid og Omhyggelighed, ikke blot for Værktøi og Materialer, men for Alt, hvad der kan tjene til mit Tarv, og i enhver Henseende opfører sig som en ordentlig og anstæ[n]dig Lærling. Læretiden er udrunden Nytaars Dag 1854 /:attenhundrede og fire og halvtreds:/ Fattigcommissionen anseer sig for competent til i enhver Henseende at paatale Drengens Ret. Ovenstaaende Kurator billiger for sit Vedkommende undertegnede Fattigcommission, som Drengens Værge, ligesom jeg Hendrik Olsen lover at opfylde de mig saaledes betegnede Pligter, og i enhver Henseende at stræbe at være min Mester til Tilfredshed.

Frederikshavn, den 19. April 1847
Sign: de Wolff Henrik Olsen

Commissionen for Fattigvæsnet
Sign: Mølsted sign: ----

[Tydet og transskriberet ved Grete Hjort, Skagen, frivillig tilknyttet Frederikshavn Stadsarkiv]

Fattigkommissionen var det nærmeste, datidens administration kom socialforvaltningen. Fattigkommissionerne skulle efter loven bestå af en eller flere sognepræster, byfogeden, som også havde titel af politimester, en repræsentant for magistraten og 2 eller flere forstandere for

bykvarterer. Midler til forsørgelse og støtte til de fattige skaffede man fra en særlig fattigskat, kirkebøssen, legater og bidrag fra privatpersoner.

Hvordan vi har opfattet fattige har varieret, ofte efter samfundets behov. I tider med mangel på arbejdskraft har man udskrevet fattige til tvangsarbejde, og på anden vis behandlet dem som bevidst arbejdssky elementer. Man har i hele fattigvæsenets historie gjort sit til at de fattige ikke skulle være en byrde for samfundet; dog har Hendrik været blandt de heldige, idet han fik en håndværksmæssig uddannelse.

Hendriks læretid startede blot to år før Danmarks Riges Grundlov af 5. juni 1849 indførtes, så efter læretidens udløb har Hendrik oven i købet kunnet opnå det privilegium at stemme ved folketingsvalg når han nåede skelsår og alder. Det forudsatte dog at han holdt sig ude af ”de fem F’er” der var udelukket fra stemmeurnerne: Fattige, fallenter, folkehold, fruentimmere og fjollede. Hvordan det i øvrigt gik ham kan man se andre steder i arkivet; f.eks. i skattemandtalslister, hvis han ellers blev boende i kommunen.

Majbrit Leino Karlsen, Frederikshavn Stadsarkiv 2009